

خاورمیانه بر لبه پرتگاه

به واسطه تغییر معادلات خاورمیانه و قرار گرفتن منطقه بر لبه پرتگاه رسانه‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای تلاش دارند تا به مقوله‌هایی چون وضعیت حزب‌الله بعد از شهید نصرالله، پاسخ احتمالی تهران به ترور رهبر متحد نزدیک خود و چرایی ناتوانی جهان در برابر اسرائیل بپردازند. در همین راستا روزنامه اعتماد تلاش داشته تا به شکلی اجمالی نگاه برخی از رسانه‌های معتبر جهان به تحولات اخیر را بررسی کند.

فارین پالسی: محاسبات اسرائیل درباره «حزب‌الله بعد از نصرالله» نادرست است/ مقاومت لبنان عقب‌نشینی نمی‌کند

نشریه فارن پالسی، در مقاله‌ای به قلم دانیل بایمن، عضو ارشد مرکز مطالعات راهبردی و بین‌المللی و استاد دانشکده خدمات خارجی دانشگاه جورج تاون به تحلیل تبعات شهادت سید حسن نصرالله در

منطقه می‌پردازد و این پرسش را مطرح می‌کند که آیا اسرائیل با ترور رهبر حزب‌الله ممکن است در مسیر شکست در برابر این جنبش قرار بگیرد؟ بایمن مدعی است: ترور سید حسن نصرالله، رهبر حزب‌الله و دیگر فرماندهان ارشد این گروه در هفته‌های اخیر بخشی از تغییر چشمگیر رویکرد رژیم اسرائیل در قبال این جنبش مقاومت لبنانی است. راهبرد دیرینه این رژیم در تلاش برای بازدارندگی حزب‌الله جایی خود را به راهبرد دیگری داده است: به ادعای این تحلیلگر اسرائیل با بمباران بیرویه مواضع حزب‌الله در تلاش است تا این بازیگر را (به ادعای) خود عقب رانده و در موضع ضعف قرار دهد. اسرائیل به زعم خود امیدوار است تا حزب‌الله با خروج رزمندگان از منطقه مرزی اسرائیل (سرزمین‌های اشغالی) موافقت کند و سپس آتش‌بس گسترده‌تری را بپذیرد، آتش‌بسی که اسرائیل را قادر می‌سازد تا 60 هزار اسرائیلی فراری از مرزهای شمالی سرزمین‌های اشغالی را به مناطق مسکونی بازگرداند.

اما نویسنده فارین پالسی معتقد است اسرائیل درگیر محاسبات اشتباهی شده است. درست است که حزب‌الله ضربه سختی خورده و این امکان وجود دارد در کوتاه‌مدت گزینه عقب‌نشینی تاکتیکی را برگزیند، اما این جریان به هیچ روی از نظر راهبردی عقب‌نشینی نخواهد کرد. اصولاً ماهیت حزب‌الله و چینش کادر رهبری و فرماندهی این گروه به گونه‌ای است که باید در مقابل اسرائیل بایستند؛ در واقع، حزب‌الله به عاملی بازدارنده در برابر اسرائیل تعریف شده است. بایمن در بخش دیگری از تحلیل خود مدعی است که بر هم زدن تشکیلات نظامی حزب‌الله نیز به هیچ روی امکان‌پذیر نیست. حزب‌الله، جنبشی اعتقادی و رزمی است که هر دو این عوامل به شدت در تاروپود ملی‌گرایی لبنان تنیده شده‌اند و رهبری فرهمند سید حسن نصرالله نیز این سه عامل را به خوبی به هم پیونده داده است. از سوی دیگر، تجربه اسرائیل به خوبی نشان داده است حتی گروه‌های بسیار کوچک‌تر از حزب‌الله نیز بارها توانسته‌اند ضربات سختی به این رژیم وارد کنند. بایمن با یادآوری برخی مثال‌های تاریخی، به حمله حماس در 7 اکتبر اشاره می‌کند و می‌افزاید که این گروه، حتی با توجه به سال‌ها محاصره همه‌جانبه از سوی اسرائیل، توانست عملیات بسیار پیچیده‌ای را علیه اسرائیل رقم زند. پس، با توجه به اینکه در گذشته، حزب‌الله خود را قوی و مصمم نشان داده است، بعید به نظر می‌رسد تن به خواسته‌های اسرائیل بدهد. این تحلیلگر امور راهبردی معتقد است جنبش‌هایی با ساختار حزب‌الله به ندرت با کنار رفتن رهبری کلیدی، حتی رهبر قدرتمندی مثل نصرالله، شکست می‌خورند. اسرائیل در دهه‌های

اخیر، بسیاری از رهبران مقاومت در منطقه را ترور کرده، اما هرگز نتوانسته راه مبارزه را مسدود کند. گروه‌هایی که به خوبی نهادینه شده‌اند، اغلب دارای رویکردی عمیق و برنامه‌های جانشینی روشن هستند، گزاره‌هایی که نابودی شان را از طریق کنار زدن سر رهبری سخت‌تر می‌کند. اگرچه اسرائیلی‌ها مکرراً شخصیت‌های ارشد حماس را ترور کردند، این سازمان تحت رهبران جدید سازماندهی شد و به جنگ ادامه داد. نصرالله مدت‌هاست هدف جوخه ترور اسرائیل بود و تقریباً به‌طور قطع برنامه‌ای برای جانشینی داشت (امروز گزینه احتمالی جانشینی نصرالله، هاشم صفی‌الدین است) که گروه را قادر می‌سازد به راه خود ادامه دهد. به علاوه، از نظر بایمن این ترورها می‌تواند مواضع گروه‌های مقاومت را در مقابل اسرائیل سرسختانه‌تر کند. اسرائیل در سال 1992، سید عباس الموسوی، سلف سید حسن نصرالله را ترور کرد. اما جنبش با روی کار آمدن سید حسن نصرالله با قدرت بیشتری ادامه یافت و حتی توانست به اشغال هجده ساله اسرائیل در جنوب لبنان پایان دهد. این جنبش رفته رفته تقویت شد و به ارتشی در کلاس ملی تبدیل گشت. از سوی دیگر، حزب‌الله از متحد منطقه‌ای همچون ایران برخوردار است که در امور مستشاری و راهبردی می‌تواند به این بازیگر کمک کند.

گاردین: ترور نصرالله، ایران و آمریکا را در شرایط دشواری قرار داد/ پاسخ تهران چیست؟

پاتریک وینتور، سردبیر بخش دیپلماسی روزنامه گاردین نیز در یادداشتی معتقد است ترور سید حسن نصرالله از سوی اسرائیل، ایران را در موقعیت سرنوشت‌ساز قرار می‌دهد و ایالات متحده را نیز تحقیر می‌کند. پس‌این رویداد می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای برای تهران و واشنگتن به دنبال داشته باشد. وینتور مدعی است: هنگامی که آنتونی بلینکن، وزیر خارجه ایالات متحده، روز جمعه در نیویورک به خبرنگاران گفت که روزهای آتی مسیر آینده خاورمیانه را مشخص خواهد کرد، قادر نبود مسائلی را پیش بینی کند که می‌تواند منطقه را بیشتر به سمت بن بست هدایت کند. حتی اگر در آن بازه زمانی، او امیدوار بود که حزب‌الله و اسرائیل را متقاعد خواهد کرد که از لبه پرتگاه کنار روند، اما امروز این امید کمرنگ شده است. اکنون، با تایید ترور سید حسن نصرالله، رهبر حزب‌الله، منطقه پس از یازده ماه سرانجام از لبه پرتگاه عبور کرده و به جایی رسیده که واقعاً پیش از این در آن قرار نداشته است. همه نگاه‌ها به پاسخ احتمالی تهران است. به اعتقاد سردبیر دیپلماسی گاردین، این کشور با

انتخاب سرنوشت‌سازي مواجهه است که همواره به دنبال اجتناب از آن بوده است، انتخابي که به نظر ميرسد دولت چهاردهم را در شرايط دشواري قرار داده؛ دولتي که خواهان تشديد تنش نيست. به ادعاي وينتور، عمل گرايي ممکن است باعث شود ايران به حزب الله توصيه کند تا خسارات وارده را جبران کرده و آتشبسي را بپذيرد که حاصلش صلح در غزه نباشد. با اين همه بعيد است تهران چنين خواسته‌اي داشته باشد و حزب الله تن به اين پيشنهاد (ادعائي) دهد. اين جنبش بارها متعهد شده تا زماني که جنگ در غزه جريان دارد، به حمايت از مردم اين منطقه ادامه خواهد داد و تلاش خواهد کرد تا اسراييل را در غزه متوقف کند.

به زعم سردبير ديپلماسي گاردین، از منظر مسعود پزشکيان، رييس‌جمهور جديد ايران، هماني که با وعده لغو تحريم‌هاي اقتصادي و تا حدي با تعامل سازنده با غرب انتخاب شد، شهادت سيد حسن نصرالله بدترين اتفاق ممکن بود. سيد عباس عراقچي، وزير امور خارجه ايران نيز به تازگي يك هفته تمام را در نيويورک در حاشيه مجمع عمومي سازمان ملل گذراند و با سياستمداران اروپايي مانند آنالنا بائربوک، وزير خارجه آلمان و ديويده لامي، وزير خارجه بریتانيا دیدار کرد و در تلاش براي متقاعد کردن آنها جهت گشودن بن‌بست مذاکرات هسته‌اي بود. حال ماجراجويي‌هاي خطرناک اسراييل در منطقه به مانعي بزرگ بر سر راه برنامه‌هاي پزشکيان بدل شده است.

پس از آن، رافائل گروسي، رييس آژانس بين‌المللي انرژي اتمي، نسبت به دور شدن تهران و غرب از توافق درباب مسائل هسته‌اي ابراز نگراني کرد. به ادعاي گاردین ترور نصرالله کار را براي رييس‌جمهور اصلاح‌طلب و خواهان تعامل با غرب سخت‌تر مي‌کند. پزشکيان معتقد است در شرايط کنوني صبر استراتژيک بهترين گزينه در مقابل اسراييل است. پيشتر ايران در برابر ترور اسماعيل هنيه از صبر استراتژيک پيروي کرد، چراکه خواهان افزايش تنش نبود. در آن بازه زماني قرار بر اين بود که آتشبس در غزه محقق شود؛ توافقي که هرگز محقق نشد، زيرا از نظر ايران، ايالات متحده نتانياهو را به اندازه کافي براي صلح تحت فشار قرار نداد. اکنون، پزشکيان به ادعاهاي ايالات متحده تمايلي نشان نمي‌دهد، هر چند باور دارد راه ديپلماسي، و نه گزينه نظامي، تنها گزينه براي عبور از بحران حاکم است. با نزديک شدن به انتخابات رياست‌جمهوري در امريکا، به نظر ميرسد واشنگتن گزينه‌هاي بسيار کم‌تري براي جلوگيري از بحران منطقه‌اي در اختيار داشته باشد. نتانياهو مدعي است برنده ميدان است و در مسير پيروزي کامل قرار

دارد. این موضع‌گیری موجب شده تا کاخ سفید نتواند به راحتی اسرائیل را تحت فشار قرار دهد.

سیانان: آینده مبهم خاورمیانه / منطقه در آستانه عصر رویارویی فرسایشی و ویرانگر قرار دارد

خبرگزاری سیانان در گزارشی به پیامدهای ترور سید حسن نصرالله و چشم‌انداز درگیری‌ها در لبنان و منطقه پرداخته است. سیانان در وبگاه خود مدعی است: 48 ساعت گذشته خاورمیانه به واسطه ترور حسن نصرالله و بمباران سراسر لبنان درگیر التهاب است و بار دیگر نگرانی از جنگی تمام عیار افزایش پیدا کرده است. به‌زعم سیانان، ترور سید حسن نصرالله درگیری بین اسرائیل و حزب‌الله در لبنان را تشدید خواهد کرد و ممکن است دامنه درگیری‌ها به سراسر منطقه سرایت کند. اسرائیل مدعی است «دوران جدید» جنگ با حرکت «مرکز ثقل» آن به سمت شمال آغاز شده است. یکی از اهداف جنگ اعلام شده، بازگرداندن ده‌ها هزار اسرائیلی فراری از مرز است. در همین حال، حزب‌الله متعهد شده تا پایان خونریزی در غزه و اشغال این منطقه به دست اسرائیل، حملات را متوقف نکند. به گفته مقامات دولت لبنان، صدها هزار نفر در لبنان به دلیل درگیری‌های اخیر آواره و بیش از هزار نفر از زمان تشدید حملات هوایی در هفته گذشته کشته شده‌اند. اسرائیل احتمال تهاجم زمینی به لبنان را مطرح کرده است که در صورت انجام، چهارمین تهاجم رژیم اسرائیل به این کشور در 50 سال گذشته خواهد بود. همه این تحولات با ترور برجسته‌ترین رهبران حزب‌الله رخ داده و رو به تشدید است. سیانان مدعی است این به معنای حرکت به سمت جنگی تمام عیار در منطقه است. از سوی دیگر، سیانان به نقش غیرمستقیم ایالات‌متحده در دامن زدن به تنش نیز می‌پردازد. کاخ سفید ادعا کرده «هیچ اطلاع یا مشارکتی» در حمله روز جمعه اسرائیل به بیروت و ترور سید حسن نصرالله نداشته است. با این حال جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا از ترور سید حسن نصرالله استقبال کرد، ولی در عین حال خواستار کاهش تنش شد. به نظر تناقضی جدی در مواضع رئیس‌جمهور آمریکا و متحد اصلی اسرائیل در منطقه وجود دارد. ناظران هشدار می‌دهند ترور نماد مقاومت در منطقه، نه تنها حزب‌الله، که سایر گروه‌ها را تحریک خواهد کرد علیه اسرائیل و ایالات‌متحده وارد عمل شوند. این به معنای گسترش درگیری است. سیانان پیشتر به نقل از یک مقام ارشد دولت و یک مقام آمریکایی گزارش داد که ایالات‌متحده احتمال یک تهاجم زمینی محدود به لبنان را قریب الوقوع می‌داند، زیرا اسرائیل نیروهایش را به مرز شمالی

منتقل کرده است. با این حال، این مقامات تاکید کردند که به نظر نمی‌رسد اسرائیل هنوز در مورد انجام حمله زمینی تصمیم قطعی گرفته باشد. اوایل روز شنبه، پیتر لرنر، سخنگوی ارتش اسرائیل مدعی شد ارتش این رژیم در حال آماده شدن برای تهاجم زمینی است، اما این تنها يك گزینه در حال بررسی است و نه تصمیمی قطعی. با همه این اوصاف، آنچه مشخص است، تهاجمات اسرائیل علیه رهبران و رزمندگان حزب‌الله، و همچنین سراسر خاک لبنان فعلا ادامه دارد. این امر می‌تواند با تهاجم زمینی وارد مرحله تازه‌ای شود و جنگی فرسایشی، همه گیر، و ویرانگر را در منطقه رقم زند. با گذشت نزدیک به يك سال از آغاز جنگ در غزه، به نظر چشمانداز صلح در خاورمیانه از همیشه کم‌رنگ‌تر شده است و ادامه ماجراجویی‌های خطرناك اسرائیل می‌تواند واکنش تند جبهه مقاومت را به دنبال داشته باشد. تحلیلگران می‌گویند که عقب‌نشینی‌های مقطعی حزب‌الله صرفا تاکتیکی است و بعید است که این جنبش در نتیجه اقدامات اخیر اسرائیل تضعیف شده باشد. چنین قدر، یکی از اعضای ارشد موسسه واشنگتن و نویسنده کتاب «سرزمین حزب‌الله» به سی‌ان‌ان گفت که اگرچه حزب‌الله ضربات سختی متحمل شده، قدرت بازیابی خود را دارد و این بار و تحت رهبری جدیدش ممکن است رویکرد سخت‌تری علیه اسرائیل در پیش گیرد. يك مقام ارشد امریکایی در گفت‌وگو با سی‌ان‌ان مدعی شد ایالات‌متحده بر این باور است ایران در صورت اطمینان از تضعیف حزب‌الله و از دست دادن این متحد منطقه‌ای خود، به‌طور مستقیم وارد مناقشه خواهد شد. با این حال به نظر می‌رسد، در شرایط کنونی ایران با رویکردهای دیپلماتیک و حمایت لجستیکی از حزب‌الله، درصدد تقویت این جنبش است.

نیویورک تایمز: چرا نتانیاهو متوقف نمی‌شود/ پشت پرده انفعال چین و روسیه و اعراب

راجر کوهن، نویسنده و روزنامه‌نگار برجسته امریکایی با انتشار یادداشتی در نیویورک تایمز مدعی شد: در طول تقریبا يك سال جنگ در خاورمیانه، قدرتهای بزرگ ثابت کرده‌اند که قادر به توقف درگیری‌ها نیستند. شکست این گروه از بازیگران نشان‌دهنده دنیای پرتلاطم اقتدار غیرمتمرکز است که احتمالا ادامه خواهد داشت. مذاکرات آتش‌بس بین اسرائیل و حماس برای پایان دادن به درگیری‌ها در غزه که ایالات‌متحده مدعی بود پیشرفت‌های زیادی به دست آورده، به نتیجه نرسید. تلاش کنونی تحت رهبری غرب برای جلوگیری از جنگ تمام عیار میان اسرائیل و حزب‌الله در لبنان نیز صرفا با هدف جلوگیری از

وقوع فاجعه‌ای دیگر در حال انجام است. پس از ترور حسن نصرالله، شانس موفقیت میانجی‌ها عمیقاً نامشخص است. این نویسنده در ادامه آورد، ریچارد هاس، رییس بازنشسته شورای روابط خارجی گفته بود: «در دنیایی که نیروهای گریز از مرکز بسیار قوی‌تر از نیروهای متمرکز هستند، قدرت و ظرفیت استفاده از آن در دستان بازیگران متعددی قرار دارد.» به باورش خاورمیانه اولین مطالعه موردی این چندپارگی خطرناک است. گروهی از ناظران مدعی‌اند: ترور حسن نصرالله، رهبری که بیش از سه دهه حزب‌الله را مدیریت کرد و مردی که این سازمان شیعی را به یکی از قدرتمندترین نیروهای مسلح غیردولتی جهان تبدیل کرد، درگیر خلئی شده که از میان بردنش زمان بر است. نیویورک تایمز مدعی است، شرایط کنونی حتی ممکن است زمینه را برای رویارویی میان اسرائیل و ایران هموار کند. ژیل کپل، کارشناس برجسته فرانسوی در خاورمیانه و نویسنده کتابی درباره تحولات جهان از 7 اکتبر، در این باره ادعا کرد: «نصرالله نماینده همه‌چیز برای حزب‌الله بود و حزب‌الله متحد جدی ایران قلمداد می‌شود.»

نیویورک تایمز در ادامه آورد، برای سال‌های متمادی، ایالات متحده تنها کشوری بود که می‌توانست بر اسرائیل و کشورهای عربی فشار سازنده وارد کند. این کشور برای تحت تاثیر قرار دادن اسرائیل اهرم‌های زیادی دارد از جمله کمک‌های نظامی. اما اتحاد آهنگین با اسرائیل براساس ملاحظات استراتژیک و سیاسی داخلی و همچنین ارزش‌های مشترک، به این معنی است که واشنگتن هیچگاه ارسال تسلیحات به اسرائیل را قطع نمی‌کند. به باور ناظران فارغ از اینکه چه کسی در کاخ سفید مستقر باشد، ایالات متحده کنار اسرائیل قرار خواهد گرفت. این همان گزاره‌ای است که موجب شد تا دانشگاه‌های امریکایی تا خیابان‌های اروپا در اعتراض به انفعال غرب واکنشی تند نشان دهند. ریچارد هاس، با استناد به این مولفه مدعی شد: «اگر سیاست ایالات متحده در قبال اسرائیل تغییر کند، این تغییر حاشیه‌ای و کم رنگ خواهد بود.» علاوه بر امریکا دیگر قدرتها نیز اساساً ناظر بوده‌اند. چین، واردکننده بزرگ نفت ایران و حامی اصلی هر رخدادی که ممکن است نظم جهانی به رهبری امریکا را تضعیف کند، علاقه چندانی به پوشیدن ردای میانجی ندارد. روسیه نیز تمایل چندانی نشان نداده، به ویژه در آستانه انتخابات 5 نوامبر در ایالات متحده. این بازیگر نیز که با ایران در حوزه نظامی روابط نزدیکی تعریف کرده به دنبال هرگونه فرصتی است تا با توسل بدان بتواند ایالات متحده را در منجلاب خاورمیانه فرو برد. در میان قدرتهای منطقه‌ای نیز هیچ یک

به اندازه كافي قوي و متعهد به آرمان فلسطين نيستند كه بتوانند
روياروي اسراييل قرار بگيرند. در اين ميان صرفا ايران متعهد است،
بازيگري كه خواهان تنش نيست. مصر نيز از هجوم آوارگان فلسطيني
ميترسد. عربستانسعودي به دنبال يك کشور فلسطيني است، اما جان
سعوديها را براي اين هدف در خطر قرار نميدهد. در چنين شرايطي
آينده صلح ميان اسراييل و فلسطين در ابهام جدي قرار دارد. در اين
ميان نتانياهو از تلاشهاي جدي امريكا براي عادي سازي روابط اسراييل
با عربستانسعودي كه شايد مهم ترين کشور جهان عرب باشد، استقبال
نكرده، زيرا بهاي آن تعهد جدي به ايجاد کشور فلسطيني است.
گزاره اي كه حيات سياسي «بي بي» را به خطر مي اندازد. ناظران
مدعي اند، نتانياهو برنامه اش بر طولاني كردن جنگ است تا هم شكست
اطلاعاتي اسراييل در جريان حمله هفتم اكتوبر را كم رنگ جلوه دهد و
هم زمينه را براي فرار از اتهام هاي كيفري اش فراهم كند. او درگير
بازي انتظار است تا فرآيند حاكم را تا 5 نوامبر به همين شكل
ادامه دهد؛ بازه زماني كه ممكن است دونالد ترامپ، متحد قدرتمندش
به قدرت بازگردد.